

Nr 695

Av herr Persson i Svensköp, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 153, angående en reform av den territoriella pastoratsindelningen och den församlingsprästerliga organisationen i riket m. m.

Pastoratsindelningssakkunniga har i sitt år 1953 framlagda betänkande ingående diskuterat frågan om enpräst- eller tvåprästpastorat och därvid bl. a. anfört följande:

»Vad till sist angår det lämpligaste antalet präster för ett pastorat, är först att beakta, att en organisation av flera präster, vilken — såsom i olika sammanhang redan understrukits — ger möjlighet till en mera individuell anpassning efter verksamhetens skiftande krav, generellt sett innebär påtagliga fördelar, framför allt om den tillika medger någon marginal ej blott för uppehållande utan i mån av behov även för utvidgning av de 'fria' verksamhetsuppgifterna. Särskilda omständigheter stödjade denna uppfattning. Vid en flerprästorganisation kan personalbrist vid tillfällig sjukdom och vid semesterledighet nödtorftigt utjämnas inom pastoratet och tjänsteinnehavare kan, vid behov, utan förfång för pastoralvården beredas frihet från någon predikotur.»

De sakkunniga fortsätter: »Förutom till nyss angivna särskilda omständigheter har man att vid pastoratsindelningen taga hänsyn till behovet av en differentiering inom det prästerliga arbetet, vilket behov i sin tur påverkar spörsmålet om den 'ideala' tjänsteorganisationens storlek och dess sammansättning — — — Det torde vara allmänt erkänt, att särskilt i de större städerna föreligger ett behov av differentiering inom den prästerliga verksamheten. Såsom förut berörts framträder detta behov speciellt i avseende å åldern och de personliga egenskaperna hos prästerna. I synnerhet storstäderna mottaga i sitt arbetsliv alltmera av landsbygdens ungdom; för denna kan omflyttningen utan stöd i en invand miljö skapa svårartade anpassningsproblem. De kyrkliga ungdomsorganisationerna under ledning av eller i samverkan med yngre präster torde kunna bereda en avsevärd del av denna ungdom och stadsungdom över huvud taget tillfällen till en fast gemenskap utanför förvärvsarbetet.»

Vad som sålunda anförts om den prästerliga organisationen i stadspastorat har inte mött någon mera allvarlig gensägelse. Däremot har från flera håll hävdats att inom de agrara bygderna skulle läget vara ett helt annat och närmast tala för ett bibehållande i stor utsträckning av enprästpastorat. Pastoratsindelningssakkunniga skriver bort dessa påståenden i ett följande avsnitt:

»På den egentliga landsbygden äro förhållandena, i vad de ha betydelse för den prästerliga verksamheten, numera jämförliga med städernas i större utsträckning än tidigare. Den statiska traditionalism, som av gammalt ansetts karakterisera jordbruksbygderna, har rubbats — icke minst genom

teknikens ökade roll inom jordbruksnäringen — och man kan räkna med att denna inställning med de äldre generationernas avgång i huvudsak försvinner. Den förskjutning i hävdvunna åsikter, som hittills följt med den allmänna utvecklingen, liksom den utvidgade föreningsverksamheten och de förbättrade skolförhållandena på landsbygden ha minskat om också icke upphävt skillnaden mellan stads- och landsbygdsbefolkning. Intressesfärerna i staden och på landet ha närmats varandra och de samhällliga problemen ha i stor utsträckning blivit gemensamma för tätorter och egentlig landsbygd. Dessa omständigheter motivera en i viss mån förändrad syn på frågan om den prästerliga organisationen på landsbygden.» De sakkunniga kommer fram till att en anordning med flerprästpastorat kan bli till påtaglig fördel på den egentliga landsbygden liksom i städerna och andra tätorter. Jämväl andra skäl än de här ovan citerade åberopas för ett sådant ställnings-tagande.

1953 års kyrkomöte redovisar en annan inställning till här berörda fråga och finner skälen för enprästpastorat på landsbygden väga tyngre än nackdelarna därav. I proposition nr 153 till årets riksdag faller departementschefen i viss mån undan för kyrkomötets invändningar och antyder, att inom departementet utarbetats ett nytt förslag till indelning, som ger större utrymme för bibehållande av enprästpastorat i landsbygdsförsamlingar än de sakkunnigas utkast till ny indelning. »Efter ytterligare granskning inom departementet» har man skurit ner ökningen av enprästpastoraten från 55 till 30, och detta antal förordar departementschefen. Man kan fråga sig, om icke en ytterligare förnyad granskning givit till resultat, att man varit tillbaka vid de sakkunnigas utkast till pastoratsindelning.

Förutom vad de sakkunniga anfört till stöd för sin uppfattning om värdet av flerprästpastorat på landsbygden förtjänar ytterligare understrykas det stora behovet av ideell och kyrklig ungdomsverksamhet som för sitt tillfredsställande kräver en starkt utökad insats av de prästerliga tjänsteinnehavarna. De brottsliga tendenserna inom ungdomsvärlden i förening med den avmattning som synes vara för handen inom den ideella föreningsverksamheten synes uppställa som ett minimikrav, att all ungdom har tillgång till en prästerlig kraft, som företrädesvis kan ägna sig åt arbetet bland ungdomen. De förändringar vi nu står inför av den församlingsprästerliga organisationen skapar möjligheter att tillgodose detta behov, och det skulle lända kyrkans verksamhet till obotlig skada, om detta tillfälle förspilldes.

Med stöd av det anförda hemställes därför,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 153 måtte beakta de synpunkter som ovan andragits och uttala sig för ett införande av flerprästpastorat i den omfattning som pastoratsindelningssakkunniga förordat.

Stockholm den 16 oktober 1957

Nils Persson

i Svensköpp